

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 85/2010-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/43/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/43/2005.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že podal žalobu z dôvodu, že „... Nezákonná sudkyňa Mgr. D. D... nepriznala oslobodenie od poplatkov v konaní 24 C/43/2005-148 hoci konanie je zo zákona z roku 2005 od poplatkov oslobodené, čím začala konať šikanózne, pretože si umelo vynucuje odvolacie konanie, ktoré je zbytočné... Sudkyňa mala majetkové pomery žalobcu podrobne vyšpecifikované prípisom zo dňa 24. 11. 2008, ktoré sú také, že oslobodenie od poplatkov pripúšťajú aj keby nebolo možné oslobodenie zo zákona... Žaloba bola podaná dňa 21. 09. 2005, vec menila... až na definitívnu sp. zn.: 24 C/43/2005.

Predseda súdu označil sťažnosť na zbytočné prietahy za dôvodnú. Nezákonná sudkyňa začala vo veci konať, ale vydala protizákonné uznesenie 24 C/43/2005-148 - neoslobodila sťažovateľa od poplatkov svojvoľne a zaujato.“.

3. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález tohto znenia:

„... Okresný súd... v konaní sp. zn.: 24 C/43/2005 porušuje základné práva D. B. garantované čl. 46 ods. 2, čl.48 ods. 2 a ods. 1 - Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

... Okresný súd... je povinný zaplatiť D. B. satisfakciu vo výške 30.000 Eur (pre opakované delikty) v lehote 15 dní od dňa doručenia Nálezu Ústavného súdu, plus trovy konania advokátovi.

...Ústavný súd... zrušuje uznesenie 24 C/43/2005-148 ako protizákonné a oslobodzuje D. B. od súdnych poplatkov.

... Ústavný súd... prikazuje Okresnému súdu... konať vo veci 24 C/43/2005 bezodkladne a bez ďalších prietahov, súd musí zabezpečiť zákonne konanie a dokazovanie - preukázanie doručovania predvolaní D. B. por. S. a zdôvodnenie jeho zatknutia.“

4. Sťažovateľ požiadal tiež o ustanovenie advokáta na zastupovanie pred ústavným súdom z dôvodov, že „nemá žiaden príjem ani zdroje na zaplatenie advokáta, v súdnom spise má podrobne rozpísané majetkové pomery“.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 2 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 24 C/43/2005-148 tým, že sťažovateľovi nepriznal oslobodenia od súdnych poplatkov, rozhodovanie nezákonnou sudkyňou a zbytočné prietahy v konaní podľa čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.A

K namietaným prietahom v konaní okresného súdu

7. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

8. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovateľ neuviedol a ani ústavný súd ich nezistil.

9. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

10. Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/43/2005 doručil predsedovi okresného súdu 22. januára 2010 a sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal 3. marca 2010, t. j. mesiac a pol po podaní sťažnosti predsedovi okresného súdu. Podpredseda okresného súdu v odpovedi vyhodnotil podanú sťažnosť na prietahy za oprávnenú a ďalej uviedol, že „... vyzval zákonného sudcu a vyššieho úradníka, aby neodkladne prijali opatrenia na odstránenie vzniknutého stavu. Vybavenie veci budem priebežne sledovať tak, aby k zbytočným prietahom v konaní zo strany súdu nedochádzalo.“. Ústavný súd posúdil podanie sťažnosti na prietahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľa iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

11. Na základe týchto zistení ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti, v ktorej sa namietajú prietahy v konaní, nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.B

K namietaným porušeniam označených práv uznesením okresného súdu č. k. 24 C/43/2005-148 doručeným sťažovateľovi 26. februára 2010 a rozhodovaním nezákonnej sudkyne

12. Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci rozhodol uznesením č. k. 24 C/43/2005-148 (z pripojenej kópie uznesenia nie je možné zistiť dátum jeho prijatia, pozn.) tak, že sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 26. februára 2010.

13. Ústavný súd koná na základe princípu subsidiarity zakotvenej v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v

súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom opravných prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje.

14. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

15. Podstata argumentácie sťažovateľa o porušení čl. 46 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) spočíva v tom, že na okresnom súde v uvedenej veci rozhodovala nezákonná sudkyňa, ktorá sťažovateľovi nepriznala oslobodenie od súdnych poplatkov, a preto navrhuje ústavnému súdu, aby napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a oslobodil sťažovateľa od súdnych poplatkov.

16. Podľa § 201 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších zmien (ďalej len „OSP“) účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Podľa § 205 ods. 1 a 2 písm. a) OSP v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach uviesť, proti ktorému rozhodnutiu

smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť tiež tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 OSP. Podľa § 221 ods. 1 písm. g) OSP odvolací súd rozhodnutie zruší tiež z dôvodu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

17. Z uvedeného vyplýva, že v konaní, v ktorom sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojich v sťažnosti označených práv, je vo vzťahu k jeho námietkam vzťahujúcim sa k právu na súdnu ochranu a zákonnému sudcovi účinným a dostupným prostriedkom nápravy väd rozhodnutia, ktorými sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil, odvolanie, prostredníctvom ktorého mohol/môže uplatniť aj svoju argumentáciu uvedenú v ústavnej sťažnosti a o ktorom je v konečnom dôsledku oprávnený rozhodnúť príslušný krajský súd ako odvolací súd.

18. Vychádzajúc z týchto právnych záverov a zisteného skutkového stavu ústavný súd dospel k záveru, že v predmetnej veci sťažovateľa nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť aj v tejto časti pre nedostatok právomoci odmietol.

19. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa jednotlivými nárokmi uplatňovanými v sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2010